

Odůvodnění

Obecná část

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, mimo jiné upravuje vzory matričních tiskopisů. V této souvislosti došlo v posledním období k vývoji, na který je třeba reagovat změnou některých těchto vzorů, a tedy je vyžadována novelizace předmětné vyhlášky.

Dnem 1. ledna 2022 nabude účinnosti část jedenáctá zákona č. 270/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o občanských průkazech, která obsahuje novelu zákona o matrikách. Na základě této změny budou ženy a děti ženského pohlaví (prostřednictvím žádosti svých rodičů) oprávněny požádat, aby mohly používat své příjmení v mužském (tzv. nepřechýleném) tvaru, aniž by svou žádost odůvodňovaly některým ze zákonem taxativně stanovených důvodů. U žádosti o změnu příjmení není stanoven tiskopis, u změny příjmení probíhající v souvislosti s uzavřením manželství je nezbytné novou právní úpravu promítnout v Dotazníku k uzavření manželství a v Protokolu o uzavření manželství.

Ministerstvo vnitra obdrželo prostřednictvím Krajského úřadu Kraje Vysočina požadavek Obecního úřadu Zhoř na zrušení pověření matriční působností k 1. lednu 2022. Důvodem je nízký počet nastalých matričních událostí a nedostatečné personální zajištění. V návaznosti na tuto změnu se navrhuje zařazení obce Zhoř, která jako jediná spadala do správního obvodu matričního úřadu Zhoř, do správního obvodu matričního úřadu Jamné. S navrženými změnami vyslovily všechny dotčené subjekty souhlas (souhlas tedy konkrétně vyjádřil Krajský úřad Kraje Vysočina, Magistrát města Jihlavy, starosta obce Jamné a obec Zhoř).

Ministerstvo vnitra dále obdrželo prostřednictvím Krajského úřadu Zlínského kraje požadavek obce Mysločovice na zrušení pověření matriční působností k 1. lednu 2022. Důvodem je nedostatečné personální zajištění k výkonu matriční agendy. Matriční úřad Mysločovice zajišťuje matriční agendu nejen pro svou obec, ale též pro obce Hostišová, Machová a Sazovice; zmiňované obce se navrhuje zařadit do správního obvodu matričního úřadu města Zlín.

Seznam matričních úřadů je stanoven v příloze č. 1 matriční vyhlášky, přičemž v této příloze jsou též vymezeny správní obvody jednotlivých matričních úřadů. Případné změny je proto nezbytné řešit novelizací zmíněné vyhlášky. Podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona o matrikách lze určení matričního úřadu nebo jeho zrušení, popřípadě změnu správního obvodu matričního úřadu provést vždy k počátku kalendářního roku, nedojde-li ke změnám v územním členění státu k jinému datu.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem o matrikách

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonným zmocněním v § 96 písm. a) a m) zákona o matrikách, která zmocňuje Ministerstvo vnitra ke stanovení matričních úřadů a jejich správních obvodů (§ 96 písm. a) zákona o matrikách) a dále ke stanovení vzorů matričních tiskopisů ve vyhlášce (§ 96 písm. m) zákona o matrikách). Navrhovaná právní úprava je též v souladu s § 2 odst. 2 zákona o matrikách.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Pro vedení matrik nejsou v rámci vedení Evropské unie stanovena jednotná pravidla. Právní úprava na tomto úseku je plně ponechána v pravomoci národních orgánů jednotlivých zemí; právo Evropské unie se na danou problematiku nevztahuje. Rovněž mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se na danou oblast nevztahují.

4. Zhodnocení platného právního stavu a nezbytnosti jeho změny

Od 1. ledna 2022 bude zrušena úprava v zákoně o matrikách, která podmiňovala možnost žen používat své příjmení v mužském tvaru tvrzením některého ze zákonem taxativně stanovených důvodů. Vzhledem k tomu, že stávající zákonné úpravě odpovídala i podoba některých vzorů matričních tiskopisů (konkrétně Dotazníku k uzavření manželství a Protokolu o uzavření manželství), je třeba je změnit a nově nadbytečné pasáže ze vzorů matričních tiskopisů vypustit.

Seznam matričních úřadů (včetně vymezení jejich správních obvodů) je uveden v příloze č. 1 matriční vyhlášky. V předloženém návrhu Ministerstvo vnitra reaguje na požadavky Obecního úřadu Zhoř a obce Mysločovice na zrušení jejich pověření matriční působností.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá zvýšené nároky na státní rozpočet. Vzhledem k tomu, že se v rámci přechodných ustanovení zakotvuje možnost používat stávající matriční tiskopisy až do 31. prosince 2025, nevzniknou matričním úřadům žádné náklady s okamžitým pořizováním tiskopisů.

Matriční úřad obce Zhoř zajistí předání matričních knih matričnímu úřadu Jamné, do jehož správního obvodu bude s účinností od 1. ledna 2022 obec Zhoř nově spadat. Obdobně i matriční úřad obce Mysločovice zajistí předání matričních knih matričnímu úřadu města Zlín, do jehož správního obvodu budou s účinností od 1. ledna 2022 nově spadat obce Hostišová, Machová, Mysločovice a Sazovice. Matričním úřadům Jamné a Zlín nevzniknou žádné náklady s nákupem matričních knih.

Navrhovaná právní úprava nemá dopady na podnikatelské prostředí, ani sociální dopady či dopady na životní prostředí.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava není v rozporu se zákazem diskriminace, nezavádí žádné rozdíly na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhované řešení nemá negativní dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Předkládaný návrh vyhlášky oproti dosavadní právní úpravě korupčního rizika nijak nezvyšuje ani s ním nejsou spojena nová korupční rizika.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Nebyly identifikovány žádné dopady navrhované právní úpravy na bezpečnost nebo obranu státu.

10. Hodnocení dopadů regulace

Ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády Mgr. Marie Benešová podle bodu 5.6 Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) povolila neprovedení RIA (dopis čj. 33318/2021-UVCR).

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1 (§ 2b):

Vložením nového § 2b se odstraňuje legislativně technický nedostatek spočívající v tom, že stávající znění vyhlášky č. 207/2001 Sb. již obsahuje přílohy č. 5 a 6, aniž by však na tyto přílohy bylo odkázáno v příslušném ustanovení vyhlášky, jak vyplývá z čl. 45 odst. 2 Legislativních pravidel vlády.

K bodům 2 až 7 (příloha č. 1):

Po posouzení všech relevantních skutečností se Ministerstvo vnitra rozhodlo zrušit pověření obce Zhoř matriční působností s účinností od 1. ledna 2022. V souvislosti se zrušením matričního úřadu Zhoř, který vykonával matriční působnosti pouze pro obec Zhoř, se navrhuje zařadit obec Zhoř do správního obvodu matričního úřadu Jamné.

Na základě vyjádření Magistrátu města Jihlavy, do jehož správního obvodu matriční úřad Zhoř spadá, bylo v letech 2011 až 2020 provedeno ročně maximálně 5 zápisů do matričních knih. Obecní úřad zajišťuje pro veřejnost úřední hodiny matriky pouze jednou týdně 2 hodiny; případný zástup matrikářky (zaměstnané obcí pouze na částečný úvazek) není v obci zajištěn. Matriční agendu tedy nelze řádně vykonávat. Z hlediska co nejlepší dostupnosti občanů na úseku matrik se navrhuje, aby obec Zhoř byla zařazena do správního obvodu matričního úřadu Jamné, s čímž starosta obce Jamné vyjádřil souhlas.

Ministerstvo vnitra dále prostřednictvím Krajského úřadu Zlínského kraje obdrželo požadavek obce Mysločovice o zrušení pověření matriční působností s účinností od 1. ledna 2022; tento požadavek byl uplatněn mimo mezirezortní připomínkové řízení. Magistrát města Zlína při kontrolách výkonu přenesené působnosti na úseku matriky u matričního úřadu v obci Mysločovice nezjistil žádné podstatné nedostatky, avšak opakovaně bylo upozorňováno na nedostatečné personální zajištění. Obecní úřad Mysločovice zajišťuje matriční agendu nejen pro svou obec, ale i pro obce Hostišovná, Machovná a Sazovice. Navrhuje se, aby všechny zmiňované obce byly nově zařazeny do správního obvodu matričního úřadu města Zlína. Magistrát města Zlína souhlasí s výkonem matriční působnosti pro shora uvedené obce. Krajský úřad Zlínského kraje navržené řešení doporučuje, neboť je mu známo, že u matričního úřadu Magistrátu města Zlína je výkon matriční agendy řádně zajištěn.

S ohledem na § 2 odst. 2 zákona o matrikách, podle nějž lze určení matričního úřadu nebo jeho zrušení, popřípadě změnu správního obvodu matričního úřadu provést pouze k počátku kalendářního roku, je třeba navrhovanou změnu provést v nyní předkládaném návrhu, který má nabýt na účinnosti dnem 1. ledna 2022.

K bodům 8 až 10 (příloha č. 2, vzory 16 a 17)

Podle stávající právní úpravy může žena při uzavření manželství požádat o užívání svého příjmení v mužském tvaru, avšak musí přitom splnit některou ze čtyř podmínek stanovených v zákoně o matrikách, tj. že je cizinkou, nebo státní občankou České republiky, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, nebo je státní občankou České republiky, jejíž manžel je cizinec, anebo je státní občankou České republiky, která je jiné než české národnosti.

Částí jedenáctou zákona č. 270/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o občanských průkazech, došlo s účinností od 1. ledna 2022 ke změně výše

popsané úpravy. Nově již bude moci žena při uzavření manželství požádat o užívání svého příjmení v mužském tvaru bez uvedení některého z výše zmíněných důvodů.

Uvedené bylo nezbytné promítnout v Dotazníku k uzavření manželství (vzor 16) a v Protokolu o uzavření manželství (vzor 17), které jsou uvedeny v příloze č. 2 vyhlášky.

Změna právní úpravy tzv. nepřechylování ženských příjmení se týká i změn příjmení na žádost, na což však není nutné ve vyhlášce reagovat, neboť pro takovou žádost není stanoven závazný vzor.

K čl. II

Navrhuje se, aby stávající tiskopisy Dotazník k uzavření manželství a Protokol o uzavření manželství podle vzorů 16 a 17 v příloze č. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, bylo možno používat až do 31. prosince 2025, a to za předpokladu, že v nich budou vyznačeny změny uvedené v čl. I bodech 8 až 10.

K čl. III

Navrhuje se datum nabytí účinnosti vyhlášky dnem 1. ledna 2022, aby odpovídalo účinnosti novely zákona o matrikách, tedy zákona č. 270/2021 Sb., a ustanovení § 2 odst. 2 zákona o matrikách.